

Marcin Borkowski

Reprezentacja spółki
z ograniczoną
odpowiedzialnością

Niniejsza **darmowa publikacja** zawiera jedynie fragment pełnej wersji całej publikacji.

Aby przeczytać ten tytuł w pełnej wersji [kliknij tutaj](#).

Niniejsza publikacja może być kopiowana, oraz dowolnie rozprowadzana tylko i wyłącznie w formie dostarczonej przez NetPress Digital Sp. z o.o., operatora [sklepu na którym można nabyć niniejszy tytuł w pełnej wersji](#). Zabronione są jakiegokolwiek zmiany w zawartości publikacji bez pisemnej zgody NetPress oraz wydawcy niniejszej publikacji. Zabrania się jej od-sprzedaży, zgodnie z [regulaminem serwisu](#).

Pełna wersja niniejszej publikacji jest do nabycia w sklepie internetowym [Salon Cyfrowych Publikacji ePartnerzy.com](#).

Marcin Borkowski

Reprezentacja spółki
z ograniczoną
odpowiedzialnością

Marcin Borkowski

Reprezentacja spółki
z ograniczoną
odpowiedzialnością

Oficyna

a Wolters Kluwer business

Warszawa 2009

Stan prawny na 15 listopada 2008 r.

Wydawca:
Grzegorz Jarecki

Redaktor prowadzący:
Anna Berska

Redakcja:
Studio Diament

Skład i łamanie:
Studio Diament

© Copyright by Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o., 2009

ISBN 978-83-7601-468-5

Wydane przez:
Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o.

Redakcja Książek
01-231 Warszawa, ul. Płocka 5a
tel. (022) 535 80 00
31-156 Kraków, ul. Zacisze 7
tel. (012) 630 46 00
e-mail: ksiazki@wolterskluwer.pl

www.wolterskluwer.pl
Księgarnia internetowa: www.profinfo.pl

Spis treści

Wykaz skrótów	11
Wstęp	15
Rozdział I	
Podstawowe zasady reprezentacji spółki z o.o.	23
1. Zarząd jako organ osoby prawnej w rozumieniu art. 38 k.c.	23
1.1. Zagadnienia ogólne. Teoria organów a teoria przedstawicielstwa	23
1.2. Dopuszczalność stosowania przepisów o przedstawicielstwie wobec członków organów osoby prawnej	33
2. Zarząd jako organ spółki z o.o. w świetle przepisów k.s.h. – uwagi ogólne	53
2.1. Status prawny członka zarządu	53
2.2. Skład osobowy zarządu spółki z o.o. Zarząd „kadłubowy”	58
2.3. Powołanie członków zarządu spółki z o.o.	62
2.4. Odwołanie jako przesłanka wygaśnięcia mandatu członka zarządu	64
2.5. Upływ kadencji jako przesłanka wygaśnięcia mandatu członka zarządu	67
2.6. Inne przesłanki wygaśnięcia mandatu członka zarządu, ze szczególnym uwzględnieniem rezygnacji	73
3. Wykonywanie przez zarząd kompetencji do reprezentacji spółki z o.o.	78
3.1. Uwagi ogólne	78
3.2. Zakres kompetencji członka zarządu	83
3.3. Sposób reprezentacji spółki z o.o.	86
3.3.1. Określenie sposobu reprezentacji w k.s.h. oraz w umowie spółki	86

3.3.2. Reprezentacja łączna	90
3.3.2.1. Metoda regulacji reprezentacji łącznej w umowie spółki z o.o.	90
3.3.2.2. Dopuszczalność udzielenia pełnomocnictwa (prokury) członkowi zarządu	92
3.3.2.3. Pozycja prawna prokurenta występującego łącznie z członkiem zarządu w zakresie reprezentacji łącznej	99
3.3.3. Konsekwencje naruszenia wymogu reprezentacji łącznej	101
3.3.4. Zakres swobody w konstruowaniu różnych postaci reprezentacji łącznej	113
3.3.5. Reprezentacja bierna spółki z o.o.	117
3.4. Reprezentacja spółki z o.o. w organizacji	119
3.4.1. Ogólne zasady reprezentacji spółki z o.o. w organizacji	119
3.4.2. Zagadnienia szczegółowe w zakresie reprezentacji spółki z o.o. w organizacji	123
3.5. Reprezentacja spółki z o.o. w okresie jej likwidacji	126
4. Prokurent jako podmiot umocowany do działania w imieniu spółki z o.o.	131
4.1. Udzielenie i odwołanie prokury	131
4.2. Zakres umocowania prokurenta	138
4.3. Prokura łączna	144
4.4. Uwagi końcowe	150

Rozdział II

Ograniczenia prawa do reprezentacji spółki z o.o.	151
1. Ograniczenia prawa do reprezentacji przez zarząd	151
1.1. Bezskuteczność ograniczeń prawa do reprezentacji przez zarząd	151
1.1.1. Uwagi ogólne	151
1.1.2. Skuteczność ograniczeń prawa do reprezentacji ze względem na podstawę obowiązywania ograniczenia ...	153
1.1.3. Konsekwencje naruszenia ograniczeń prawa do reprezentacji	160
1.2. Zasady reprezentacji przy zawieraniu umów między spółką a członkiem zarządu oraz w sporze z członkiem zarządu	162
1.2.1. Uwagi ogólne	162

1.2.2. Zakres zastosowania art. 210 § 1 k.s.h. – analiza szczegółowa	163
1.2.3. Reprezentanci spółki z o.o. określani w art. 210 § 1 k.s.h.	167
1.2.4. Konsekwencje naruszenia wymogu przewidzianego w art. 210 k.s.h.	175
1.2.5. Uwagi końcowe. Analiza orzecznictwa sądowego	184
1.3. Konsekwencje sprzeczności interesów spółki z o.o. z interesami osób wskazanych w art. 209 k.s.h.	187
1.3.1. Istota ograniczenia	187
1.3.2. Przedmiotowy zakres zastosowania	189
1.3.3. Podmiotowy zakres zastosowania	195
1.3.4. Konsekwencje naruszenia	197
1.4. Reprezentacja spółki w sporze dotyczącym uchylenia lub stwierdzenia nieważności uchwały wspólników	199
2. Ograniczenia prawa do działania w imieniu spółki przez prokurenta	203
2.1. Zasady umownego ograniczenia zakresu umocowania prokurenta i konsekwencje naruszenia ograniczenia	203
2.2. Zakres ustawowych ograniczeń prokury	207
2.3. Konsekwencje naruszenia ustawowych ograniczeń prokury	215
2.4. Prokura oddziałowa	216

Rozdział III

Wymóg uzyskania zgody wspólników na dokonanie czynności

prawnej	221
1. Wymóg uzyskania zgody wspólników wynikający z ustawy. Uwagi ogólne.....	221
1.1. Wymóg uzyskania zgody wspólników wynikający z art. 228 k.s.h.	223
1.1.1. Zbycie i wydzierżawienie przedsiębiorstwa lub jego zorganizowanej części oraz ustanowienie na nich ograniczonego prawa rzeczowego.....	223
1.1.2. Nabycie i zbycie nieruchomości, użytkownika wieczystego lub udziału w nieruchomości	234
1.1.3. Zwrot dopłat	240
1.1.4. Zawarcie umowy między spółką dominującą a spółką zależną, przewidującej zarządzanie spółką zależną lub przekazywanie zysku przez taką spółkę	241

1.2. Umowa o nabycie dla spółki nieruchomości albo udziału w nieruchomości lub środków trwałych (art. 229 k.s.h.)	246
1.3. Rozporządzenie prawem lub zaciągnięcie zobowiązania do świadczenia o wartości dwukrotnie przewyższającej wysokość kapitału zakładowego (art. 230 k.s.h.)	250
1.3.1. Zakres zastosowania	250
1.3.2. Rozporządzenie prawem lub zaciągnięcie zobowiązania do świadczenia jako przesłanka zastosowania art. 230 k.s.h.	251
1.3.3. Wartość prawa lub świadczenia	254
1.3.4. Konsekwencje naruszenia	257
1.3.5. Uchylenie obowiązku uzyskania zgody współników w umowie spółki	260
1.4. Obowiązek uzyskania zgody współników na dokonanie czynności prawnych wskazanych w art. 15 § 1 k.s.h.	262
1.4.1. Uwagi wstępne	262
1.4.2. Przedmiotowy zakres zastosowania	263
1.4.3. Podmiotowy zakres zastosowania	268
1.5. Stosunek zależności jako podstawa zastosowania art. 15 § 2 k.s.h.....	269
2. Przepisy art. 17 k.s.h. jako regulacja określająca konsekwencje naruszenia wymogu uzyskania zgody organu spółki na dokonanie czynności prawnej	273
2.1. Zakres zastosowania	273
2.2. Konsekwencje naruszenia wymogu uzyskania zgody współników wynikającego z ustawy	278
3. Wymóg uzyskania zgody współników wynikający z umowy spółki i konsekwencje naruszenia tego wymogu	294
4. Następstwa uchylenia bądź stwierdzenia nieważności uchwały współników wyrażającej zgodę na dokonanie czynności prawnej	298

Rozdział IV

Wymóg uzyskania zgody innego organu spółki z o.o.

niz zgromadzenie współników lub zgody osoby trzeciej

na dokonanie czynności prawnej .....

1. Wymóg uzyskania zgody rady nadzorczej na dokonanie czynności prawnej	299

2. Wymóg uzyskania zgody komisji rewizyjnej na dokonanie czynności prawnej	306
3. Rozszerzenie uprawnień rady nadzorczej mające wpływ na reprezentację spółki	308
3.1. Zawieszenie członka zarządu w czynnościach przez radę nadzorczą	308
3.2. Delegowanie członków rady nadzorczej do czasowego wykonywania czynności członków zarządu	315
4. Rozszerzenie uprawnień komisji rewizyjnej mające wpływ na reprezentację spółki	322
5. Wymóg uzyskania zgody osoby trzeciej na dokonanie czynności prawnej	325
5.1. Wymóg uzyskania zgody organu administracji publicznej ...	325
5.2. Wymóg uzyskania zgody współnika spółki na dokonanie czynności prawnej, jako szczególna korzyść przyznana współnikowi lub uprawnienie związane z udziałem uprzywilejowanym	328
5.3. Szczególne uprawnienia Skarbu Państwa wynikające z ustawy z dnia 3 czerwca 2005 r.	332

Rozdział V

Reprezentacja jednoosobowej spółki z o.o., zależność między reprezentacją spółki a formą czynności prawnych – art. 173 k.s.h.	355
1. Uwagi ogólne – charakterystyka jednoosobowej spółki z o.o.	355
2. Forma czynności prawnych dokonywanych między jedynym współnikiem a spółką z o.o. – zagadnienia wstępne	359
3. Porównanie zakresu zastosowania art. 173 § 1 k.s.h. w brzmieniu sprzed nowelizacji z dnia 12 grudnia 2003 r. oraz po wejściu w życie nowelizacji – podobieństwa analizowanych regulacji	361
4. Porównanie zakresu zastosowania art. 173 § 1 k.s.h. w brzmieniu sprzed nowelizacji z dnia 12 grudnia 2003 r. oraz po wejściu w życie nowelizacji – różnice w analizowanych regulacjach	365
5. Regulacja szczególna wobec art. 173 § 1 k.s.h. wynikająca z ustawy o komercjalizacji i prywatyzacji	369
6. Zastosowanie art. 173 § 1 k.s.h. do uchwał jedynego współnika spółki z o.o. działającego jako zgromadzenie współników	371

7. Forma czynności prawnych dokonywanych między jedynym wspólnikiem a spółką z o.o. w sprawach przekraczających zakres zwykłych czynności spółki	377
7.1. Uwagi ogólne	377
7.2. Kwalifikacja „spraw przekraczających zakres zwykłych czynności spółki” oraz „spraw, które nie przekraczają zakresu zwykłych czynności spółki”	378
7.3. Uwagi końcowe	383
8. Interpretacja art. 173 § 3 k.s.h. w obecnym brzmieniu	386
9. Przepis art. 173 k.s.h. a umowy między jedynym wspólnikiem i spółką z o.o. w obrocie międzynarodowym	387
10. Forma czynności prawnych dokonywanych między jedynym wspólnikiem, a zarazem jedynym członkiem zarządu spółki z o.o.	400
Podsumowanie	407
Literatura	415
Orzecznictwo	433
Indeks rzeczowy	441

Wykaz skrótów

Akty normatywne

Code de commerce	– Ordonnance numéro 2000-912 du 18 septembre 2000 relative à la Partie législative du code de commerce, J.O. numéro 219 du 21 septembre 2000
Code de sociétés	– Code de sociétés du 7 mai 1999, Dossier numéro: 1999-05-07/69
Dwunasta Dyrektywa	– Dwunasta Dyrektywa Rady Wspólnot Europejskich z dnia 21 grudnia 1989 r. w zakresie prawa spółek, dotycząca jednoosobowych spółek z ograniczoną odpowiedzialnością (89/667/EWG, Dz. Urz. WE L 395, z 30 grudnia 1989 r.)
k.c.	– ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. Nr 16, poz. 93 z późn. zm.)
k.h.	– rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 czerwca 1934 r. – Kodeks handlowy (Dz. U. Nr 57, poz. 502 z późn. zm.)
Konstytucja	– Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483 z późn. zm.)
Konwencja Rzymska	– Konwencja nr 80/934 Europejskiej Wspólnoty Gospodarczej z dnia 19 czerwca 1980 r. o prawie właściwym dla zobowiązań umownych (wersja skonsolidowana: Dz. Urz. UE C 334 z dnia 30 grudnia 2005 r.)

- Konwencja Wiedeńska – Konwencja Narodów Zjednoczonych o umowach międzynarodowej sprzedaży towarów, sporządzona w Wiedniu dnia 11 kwietnia 1980 r. (Dz. U. z 1997 r. Nr 45, poz. 286)
- k.p. – ustawa z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (tekst jedn. Dz. U. z 1998 r. Nr 21, poz. 94 z późn. zm.)
- k.p.c. – ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43, poz. 296 z późn. zm.)
- k.r.o. – ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. Nr 9, poz. 59 z późn. zm.)
- k.s.h. – ustawa z dnia 15 września 2000 r. – Kodeks spółek handlowych (Dz. U. Nr 94, poz. 1037 z późn. zm.)
- Pierwsza Dyrektywa – Pierwsza Dyrektywa Rady z dnia 9 marca 1968 r. w sprawie koordynacji gwarancji, jakie są wymagane w Państwach Członkowskich od spółek w rozumieniu art. 58 akapit drugi Traktatu, w celu uzyskania ich równoważności w całej Wspólnocie, dla zapewnienia ochrony interesów zarówno wspólników jak i osób trzecich (68/151/EWG, Dz. Urz. WE L 65/8 z dnia 14 marca 1968 r.)
- p.p.m. – ustawa z dnia 12 listopada 1965 r. – Prawo prywatne międzynarodowe (Dz. U. Nr 46, poz. 290 z późn. zm.)
- pr. spółdz. – ustawa z dnia 16 września 1982 r. – Prawo spółdzielcze (tekst jedn. Dz. U. z 2003 r. Nr 188, poz. 1848 z późn. zm.)
- rozporządzenie Rzym I – rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady nr 593/2008 z dnia 17 czerwca 2008 r. w sprawie prawa właściwego dla zobowiązań umownych (Rzym I) (Dz. Urz. WE L 177/6 z dnia 4 lipca 2008 r.)
- TWE – Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską (wersja skonsolidowana opublikowana

- ustawa o KRS – w (Dz. Urz. UE C 321 E z dnia 29 grudnia 2006 r.)
- ustawa o szczególnych uprawnieniach Skarbu Państwa – ustawa z dnia 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym (tekst jedn. Dz. U. z 2007 r. Nr 168, poz. 1186)
- ustawa z dnia 3 czerwca 2005 r. o szczególnych uprawnieniach Skarbu Państwa oraz ich wykonywaniu w spółkach kapitałowych o istotnym znaczeniu dla porządku publicznego lub bezpieczeństwa publicznego (Dz. U. Nr 132, poz. 1108 z późn. zm.)

Orzecnictwo i piśmiennictwo

- Biul. SN – Biuletyn Sądu Najwyższego
- GP – Gazeta Prawna
- KPP – Kwartalnik Prawa Prywatnego
- M. Pod. – Monitor Podatkowy
- M. Praw. – Monitor Prawniczy
- MSiG – Monitor Sądowy i Gospodarczy
- NPN – Nowy Przegląd Notarialny
- OSA – Orzecnictwo Sądów Apelacyjnych
- OSN – Orzecnictwo Sądu Najwyższego
- OSNC – Orzecnictwo Sądu Najwyższego. Izba Cywilna
- OSNP – Orzecnictwo Sądu Najwyższego Izba Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych
- OSP – Orzecnictwo Sądów Powszechnych
- PiP – Państwo i Prawo
- PiZS – Praca i Zabezpieczenie Społeczne
- POP – Przegląd Orzecznictwa Podatkowego
- PPH – Przegląd Prawa Handlowego
- Pr. Gosp. – Prawo Gospodarcze
- Pr. Pracy – Prawo Pracy
- Pr. Sp. – Prawo Spółek
- Prz. Pod. – Przegląd Podatkowy

PS	– Przegład Sądowy
PUG	– Przegład Ustawodawstwa Gospodarczego
RPEiS	– Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny
Rzeczposp.	– Rzeczpospolita
TPP	– Transformacje Prawa Prywatnego

Inne skróty

EOG	– Europejski Obszar Gospodarczy
ETS	– Trybunał Sprawiedliwości Wspólnot Europejskich
KRS	– Krajowy Rejestr Sądowy
MSWiA	– Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji
NSA	– Naczelny Sąd Administracyjny
PECL	– Zasady Europejskiego Prawa Umów (The Principles of European Contract Law 1998, Parts I and II; The Principles of European Contract Law 2002, Part III)
SA	– Sąd Apelacyjny
SN	– Sąd Najwyższy
SO	– Sąd Okręgowy
SW	– Sąd Wojewódzki
UOKiK	– Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów
Zasady UNIDROIT	– Principles of International Commercial Contracts (2004 r.)

Wstęp

W pełni uzasadnione jest stwierdzenie, że kwestia dokonywania czynności prawnych przez spółki z o.o., ze szczególnym uwzględnieniem zasad reprezentacji tych spółek, stanowi jedno z najważniejszych zagadnień ustrojowych analizowanego typu osób prawnych.

W ramach niniejszej pracy przedmiotem analizy są zasady, na jakich spółka z o.o. jest reprezentowana w stosunkach z podmiotami trzecimi. Podstawowe znaczenie mają rozważania dotyczące funkcjonowania zarządu, jako organu spółki z o.o., który umocowany jest m.in. do reprezentacji spółki. Rozważania zawarte w pracy nie byłyby kompletne, gdyby, w niezbędnym zakresie, nie obejmowały one również zasad reprezentowania spółki z o.o. przez pełnomocników, w tym prokurentów.

Podkreślić należy, że w pracy skupiono się przede wszystkim na omówieniu zakresu umocowania tych spośród potencjalnych reprezentantów spółki z o.o., którzy najczęściej działają, czy to w imieniu spółki, czy też za spółkę. Z uwagi na powyższe większość rozważań odnosi się do zasad reprezentacji spółki z o.o. przez członków zarządu oraz przez pełnomocników, w tym prokurentów.

Prawo do reprezentowania spółki określić można jako kompetencję do dokonywania czynności prawnych, w taki sposób, aby skutki tych czynności występowały bezpośrednio po stronie spółki. Reprezentacja spółki dotyczy sfery zewnętrznych stosunków spółki, tj. stosunków między spółką a osobami trzecimi. Podkreślić należy, że prawo do reprezentowania spółki obejmuje nie tylko uprawnienie do dokonywania czynności prawnych za spółkę, lecz także możliwość dokonywania czynności faktycznych i szeroko rozumianych czynności organizacyjnych¹.

---

¹ Zagadnienie zakresu prawa do reprezentowania spółki z o.o. omówione zostanie szerzej w rozdziale pierwszym niniejszej pracy.

Zagadnienie reprezentacji spółki z o.o. wydaje się być uregulowane w sposób wyczerpujący i jednoznaczny przez przepisy ustawy z dnia 15 września 2000 r. – Kodeks spółek handlowych², w szczególności art. 201–211 tej ustawy. Należy jednak uwzględnić, że wpływ na powyższy aspekt funkcjonowania spółek z o.o. mieć mogą również postanowienia innych aktów prawnych. Regulacje zawarte w k.s.h. muszą być interpretowane w powiązaniu zwłaszcza z przepisami dotyczącymi ustrojowych zagadnień osób prawnych, zawartymi w ustawie z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny³, w tym z przepisami art. 38–43 k.c.

Znaczna liczba regulacji, które wymagają uwzględnienia w toku badania zasad reprezentacji spółki z o.o., powoduje, że napotkać w nich można liczne problemy naukowe wymagające analizy, a w miarę możliwości również rozstrzygnięcia. Zasadność powyższego stwierdzenia potwierdzają w szczególności liczne problemy interpretacyjne występujące na styku stosowania przepisów k.s.h. oraz przepisów zawartych w innych aktach prawnych, w tym w k.c. Jednym z najistotniejszych celów niniejszej pracy jest więc kompleksowa analiza zagadnień związanych z reprezentacją spółki z o.o.

Poszczególne zagadnienia związane z reprezentacją spółki z o.o. były i są nadal przedmiotem interpretacji podejmowanych przez przedstawicieli doktryny prawniczej. W literaturze prawniczej, zwłaszcza tej, która stanowi podsumowanie prac naukowych, rzadkie są jednak próby kompleksowego ujęcia analizowanej problematyki, czego przyczyną w dużej mierze wydaje się być jej rozległość. Niniejsza rozprawa stanowi próbę całościowego ujęcia zagadnienia reprezentacji spółki z o.o., z uwzględnieniem w niezbędnym stopniu dotychczasowego orzecznictwa sądowego i dorobku doktryny.

Analiza orzecznictwa sądowego oraz dorobku doktryny prawniczej nie prowadzi jednak do rozwiązania wszystkich problemów pojawiających się w toku stosowania przepisów regulujących zasady reprezentacji spółki z o.o. W powyższym zakresie nadal napotkać można takie zagadnienia prawne, które wywołują poważne wątpliwości interpretacyjne. Brak jednolitego stanowiska przedstawicieli doktryny oraz liczne, często niejednoznaczne, orzeczenia sądowe, stanowią przesłanki, które uzasadniają

---

² Dz. U. Nr 94, poz. 1037 z późn. zm.

³ Dz. U. Nr 16, poz. 93 z późn. zm.

kontynuowanie badań naukowych dotyczących reprezentacji spółki z o.o. i wypełnienie albo dopełnienie stwierdzonych luk poznawczych.

Wielość zagadnień prawnych dotyczących reprezentacji spółki z o.o., które wywołują wątpliwości interpretacyjne, potwierdza również praktyka obrotu gospodarczego. Temat rozprawy uwzględnia więc nie tylko potrzeby rozwoju naukowego, lecz także ma na względzie potrzeby praktyki obrotu gospodarczego. Nie można także zapominać, że spółka z o.o. jest najczęściej występującym w obrocie gospodarczym rodzajem spółki kapitałowej, co zwiększa prawdopodobieństwo występowania kolejnych problemów interpretacyjnych, obejmujących dokonywanie czynności prawnych przez takie spółki.

Wskazane powody potwierdzają, że prowadzenie badań naukowych w zakresie reprezentacji spółki z o.o. jest niewątpliwie uzasadnione. Uwzględniając tę okoliczność, w niniejszej rozprawie podjęta zostanie próba zinterpretowania oraz rozstrzygnięcia problemów prawnych występujących w badanej dziedzinie, jak również, w niezbędnym zakresie, polemika z dotychczasowymi poglądami wyrażanymi w orzecznictwie sądowym oraz doktrynie prawniczej.

W przypadku gdy unormowania zawarte w k.s.h., dotyczące określonego zagadnienia objętego ramami rozprawy, odbiegają od poprzednio obowiązującej regulacji zawartej w rozporządzeniu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 czerwca 1934 r. – Kodeks handlowy⁴, zwrócić należy uwagę na zakres dokonanej zmiany oraz jej uzasadnienie. Dokonanie powyższej analizy jest konieczne ze względu na to, że zmiany przepisów prawnych w zakresie prawa spółek handlowych, przy założeniu spójności polskiego systemu prawnego, następowały w sposób ewolucyjny.

Porównanie brzmienia przepisów prawnych zawartych w k.h. oraz w k.s.h. jest również istotne z punktu widzenia wykładni celowościowej. Nie można też tracić z pola widzenia faktu, że regulacja k.s.h. dotycząca reprezentacji spółki z o.o. nawiązuje do poprzednio obowiązującej regulacji k.h., w związku z czym w znacznej mierze dopuszczalne jest wykorzystanie orzecznictwa sądowego i dorobku doktryny pochodzącego z okresu obowiązywania k.h.

Analogiczne względy przemawiają za tym, aby w toku analizy przepisów prawnych w ich brzmieniu obowiązującym po wejściu w życie nowelizacji k.s.h., dokonanej ustawą z dnia 12 grudnia 2003 r. o zmianie ustawy

---

⁴ Dz. U. Nr 57, poz. 502 z późn. zm.

– Kodeks spółek handlowych oraz niektórych innych ustaw⁵, zwrócić również uwagę na brzmienie tych przepisów przed powyższą nowelizacją.

W rozprawie wskazane zostaną również takie regulacje prawa Unii Europejskiej, które miały wpływ na postanowienia k.s.h., w szczególności postanowienia dyrektyw unijnych, do których dostosowane zostało polskie prawo spółek handlowych, w związku z przystąpieniem Polski do Unii Europejskiej.

Rozdział pierwszy pracy poświęcony jest omówieniu podstawowych zasad reprezentacji spółki z o.o. Szczególna uwaga poświęcona zostanie zasadom funkcjonowania zarządu, jako organu spółki z o.o., mającego kompetencję do jej reprezentowania. W tym zakresie, z uwagi na regulację zawartą w art. 38 k.c., niezbędne jest omówienie założeń tzw. teorii organów. Odrębne rozważania dotyczyć będą teorii przedstawicielstwa, jak również analizowanej przez przedstawicieli doktryny możliwości zastosowania przepisów o przedstawicielstwie wobec członków organów osób prawnych, w szczególności z powołaniem się na koncepcję tzw. przedstawicielstwa organizacyjnego.

Podobieństwa zachodzące między pozycją piastuna organu osoby prawnej, przy przyjęciu założeń teorii organów, oraz pozycją przedstawiciela zachęcają do poszukiwania możliwości analogicznego stosowania przepisów o przedstawicielstwie, w szczególności art. 103 i 108 k.c., wobec członków organów osób prawnych. W rozdziale pierwszym przeanalizowane zostanie więc zagadnienie, czy dopuszczalne jest analogiczne stosowanie przepisów o przedstawicielstwie, w tym art. 103 i 108 k.c., wobec członków organów osób prawnych, z powołaniem się na argument, że przepisy dotyczące osób prawnych nie regulują w sposób właściwy konsekwencji działania „fałszywego” piastuna organu osoby prawnej, w rozumieniu art. 39 § 1 k.c. Występująca w powyższym zakresie luka w prawie mogłaby uzasadniać stosowanie w drodze analogii odpowiednich przepisów k.c. do czynności prawnych podjętych przez „fałszywego” piastuna organu osoby prawnej, co mogłoby zapobiec stwierdzeniu nieważności czynności prawnej.

Dalsze rozważania dotyczą zakresu prawa do reprezentowania spółki, z uwzględnieniem rozróżnienia zakresu prawa członka zarządu do reprezentacji spółki z o.o. i sposobu jej reprezentacji. W szczególności przedmiotem analizy jest zagadnienie reprezentacji łącznej, jako sposobu

---

⁵ Dz. U. Nr 229, poz. 2276.

reprezentacji spółki z o.o., w tym zakres swobody spółki odnośnie do możliwości konstruowania różnych postaci reprezentacji łącznej.

Odrębnego rozważenia wymaga kwestia naruszenia wymogu reprezentacji łącznej w związku z tym, że oświadczenie woli zostało złożone przez nienależytą liczbę reprezentantów spółki. Szczególna uwaga poświęcona zostanie problemowi posługiwania się konstrukcją „nieistniejącej” czynności prawnej na gruncie prawa spółek handlowych, a w szczególności wyróżnianiu „nieistniejących” uchwał organów spółek kapitałowych.

Rozważania dotyczące reprezentacji spółki z o.o. nie byłyby pełne, gdyby pominięto w nich zagadnienie reprezentacji spółki z o.o. przez członków tzw. kadłubowego zarządu, przy założeniu, że przez pojęcie „kadłubowego” zarządu rozumieć należy taki zarząd, który nie ma należytego składu wymaganego przez ustawę lub przez umowę spółki.

Rozdział drugi poświęcony jest zagadnieniu szeroko rozumianego ograniczenia prawa do reprezentacji spółki z o.o. W powyższym zakresie niezbędne jest przedstawienie możliwości ograniczenia prawa członka zarządu do reprezentowania spółki, w tym wskazanie przykładów takich ograniczeń. Szczególną uwagę zwrócić należy na skuteczność ograniczeń prawa do reprezentacji ze względu na podstawę ich obowiązywania oraz konsekwencje naruszenia tego typu ograniczeń. Znaczna część rozważań poświęcona jest unormowaniu zawartemu w art. 210 k.s.h., który określa zasady reprezentacji spółki z o.o. przy zawieraniu umów między spółką a członkiem zarządu oraz w sporze między spółką a członkiem zarządu. W rozdziale drugim omówione zostaną również podstawy prawne i zakres ustawowych ograniczeń prokury.

Rozdział trzeci zawiera rozważania na temat wymogu uzyskania zgody współników na dokonanie czynności prawnej przez spółkę z o.o., ze szczególnym uwzględnieniem wymogów wynikających z przepisów ustawy, w tym przepisów art. 15 k.s.h. oraz art. 228–230 k.s.h.

Analizie poddane jest również unormowanie zawarte w art. 17 k.s.h. jako regulacja określająca konsekwencje naruszenia wymogu uzyskania zgody organu spółki na dokonanie czynności prawnej. Istotna jest zwłaszcza próba rozstrzygnięcia sporu odnośnie tego, czy czynność prawna dokonana bez zgody współników bądź rady nadzorczej wymaganej *ex lege* jest nieważna, czy też dotknięta jest ona bezskutecznością zawieszoną.

W rozdziale czwartym zawarte są rozważania na temat wymogu uzyskania zgody innego organu spółki niż zgromadzenie współników lub zgody osoby trzeciej na dokonanie czynności prawnej. W powyższym zakresie

w pierwszej kolejności uwzględnienia wymaga zagadnienie zgody rady nadzorczej albo komisji rewizyjnej na dokonanie przez spółkę określonej czynności prawnej.

Poza tym przeanalizowane zostanie zagadnienie tzw. złotej akcji (udziału), z uwzględnieniem ustawy z dnia 3 czerwca 2005 r. o szczególnych uprawnieniach Skarbu Państwa oraz ich wykonywaniu w spółkach kapitałowych o istotnym znaczeniu dla porządku publicznego lub bezpieczeństwa publicznego⁶.

Przedmiotem rozważań zawartych w rozdziale piątym jest unormowanie zawarte w art. 173 k.s.h., które potwierdza występowanie zależności między reprezentacją spółki a formą czynności prawnych. W pierwszej kolejności omówienia wymaga zagadnienie jednoosobowej spółki z o.o., która w przepisach k.s.h. została poddana zdecydowanie szerszej regulacji niż pod rządem k.h.

Część rozważań zawartych w rozdziale piątym dotyczy kwestii objęcia zakresem zastosowania art. 173 § 1 k.s.h. uchwał jedynego wspólnika spółki z o.o. działającego jako zgromadzenie wspólników, zgodnie z art. 156 k.s.h., a zwłaszcza możliwości zakwalifikowania uchwały zgromadzenia wspólników jako oświadczenia woli składanego spółce przez wspólnika.

W rozdziale piątym podjęta zostanie również problematyka dokonywania przez spółki z o.o. czynności prawnych w obrocie międzynarodowym, w tym kwestia formy czynności prawnych między jedynym wspólnikiem spółki z o.o., będącym cudzoziemcem albo osobą prawną z siedzibą za granicą, a spółką mającą siedzibę w Polsce, w świetle regulacji art. 173 k.s.h. Przy rozstrzygnięciu powyższego zagadnienia uwzględnić należy możliwość potraktowania art. 173 k.s.h. jako przepisu zawierającego normę wymuszającą swoje zastosowanie ze względu na konieczność ochrony bezpieczeństwa obrotu w Polsce.

Wskazane problemy badawcze stanowią jedynie część spośród tych zagadnień, które poddane zostaną analizie w niniejszej pracy. Powyższa okoliczność stanowi dodatkowe uzasadnienie wyrażonego na wstępie stwierdzenia, że znaczna liczba regulacji, które wymagają uwzględnienia w toku badania zasad reprezentacji spółki z o.o. wyłania liczne zagadnienia naukowe, wymagające podjęcia próby ich analizy, a w miarę możliwości również ich rozstrzygnięcia.

---

⁶ Dz. U. Nr 132, poz. 1108 z późn. zm.

Podkreślenia wymaga, że niniejsza praca nie ma charakteru prawno-porównawczego. Z uwagi na powyższe nie zostały w niej wydzielone odrębne części poświęcone szczegółowemu omówieniu rozwiązań prawnych obowiązujących w prawie obcym, odnoszących się do przedmiotu pracy. W toku analizy poszczególnych zagadnień prawnych związanych z reprezentacją spółki z o.o. zostały jednak zawarte odwołania do konkretnych regulacji prawa obcego, o ile takie odwołania, w ocenie autora, są uzasadnione z uwagi na konieczność wskazania różnic między regulacjami prawa polskiego oraz prawa obcego, czy też jako uzasadnienie dla ewentualnych wniosków *de lege ferenda*.

Nie ulega wątpliwości, że – biorąc pod uwagę wpływ, jaki na regulację k.s.h. miało prawo niemieckie – wskazane byłoby zawarcie w pracy rozważań prawno-porównawczych w ramach różnic i podobieństw pomiędzy wskazanymi systemami prawnymi. Analizując literaturę prawniczą dotyczącą zagadnienia reprezentacji spółki z o.o., można jednak dość do wniosku, że kwestia analogii zachodzącej pomiędzy prawem polskim a prawem niemieckim w powyższym zakresie została omówiona przez przedstawicieli doktryny w sposób szczegółowy i wyczerpujący. Z tego powodu w niniejszej pracy pominięte zostały rozważania prawno-porównawcze odnoszące się do stosunków zachodzących między regulacją polską oraz niemiecką. Zamiast tego, analiza poszczególnych instytucji prawnych związanych z reprezentacją spółki z o.o. uzupełniona została o nawiązania do rozwiązań prawnych obowiązujących w prawie francuskim oraz belgijskim, tym bardziej że polska literatura prawnicza nie odwołuje się zbyt często do prawodawstwa francuskojęzycznego.

Podstawową metodą badawczą zastosowaną w rozprawie jest metoda dogmatyczno-prawna. W rozprawie podjęta została próba kompleksowej analizy zagadnień związanych z reprezentacją spółki z o.o., w szczególności poprzez dokonanie interpretacji przepisów prawnych, z uwzględnieniem powiązań pomiędzy normami prawnymi wywnioskowanymi z tych przepisów oraz z wykorzystaniem w niezbędnym zakresie dotychczasowego orzecznictwa sądowego i dorobku doktryny prawniczej.

Rozdział I

Podstawowe zasady reprezentacji spółki z o.o.

1. Zarząd jako organ osoby prawnej w rozumieniu art. 38 k.c.

1.1. Zagadnienia ogólne. Teoria organów a teoria przedstawicielstwa

Przedmiotem rozważań zawartych w niniejszym rozdziale jest analiza najistotniejszych zagadnień dotyczących funkcjonowania zarządu, jako organu spółki z o.o., do kompetencji którego, zgodnie z art. 201 § 1 k.s.h., poza prowadzeniem spraw spółki, należy także jej reprezentacja. Nie ulega bowiem wątpliwości, że zasadą jest, że spółka reprezentowana jest przez zarząd, a z reprezentowaniem jej przez innych przedstawicieli mamy do czynienia albo w przypadkach wskazanych w ustawie (np. art. 210 § 1 k.s.h.), albo wtedy gdy spółka udzieli odpowiedniego umocowania do działania w swoim imieniu. Ustawodawca w szerokim zakresie dopuszcza możliwość reprezentowania spółki przez pozostałych przedstawicieli, w szczególności przez prokurenta, jednak podkreślić należy, że najszerszy zakres prawa do reprezentacji przyznany został członkom zarządu, co potwierdza art. 204 § 1 k.s.h.

W ramach analizy reprezentacji spółki z o.o. nie można jednak pominąć problemu działania tej spółki przez osoby niebędące członkami zarządu, w szczególności przez pełnomocników, w tym prokurentów¹. Kwestia ta zostanie omówiona w dalszej części niniejszego rozdziału.

---

¹ Warto odwołać się do stanowiska przedstawionego przez E. Płonkę, *Mechanizm łączenia skutków działań prawnych z osobami prawnymi na przykładzie spółek kapitałowych*, Wrocław 1994, s. 13.

Zagadnienie zasad funkcjonowania osób prawnych, w szczególności dokonywania przez nie czynności prawnych, nie przedstawia się tak jednoznacznie, jak w przypadku osób fizycznych, z uwagi na zróżnicowanie form prawnych osób prawnych.

W przypadku osób fizycznych jest oczywiste, że każdy człowiek, w związku z tym że przysługuje mu zdolność prawna, może być podmiotem praw i obowiązków, a także może dokonywać czynności prawnych, w takim zakresie, w jakim korzysta on ze zdolności do czynności prawnych². Osobie fizycznej przysługuje przymiot bycia podmiotem praw i obowiązków z samego faktu urodzenia, nie jest bowiem potrzebny do tego żaden akt czy też inny przejaw aktywności państwa bądź innych osób.

Inaczej przedstawia się sytuacja w przypadku osób prawnych, jako szczególnego rodzaju organizacji, których powstanie, ustrój oraz ustanie określają stosowne przepisy prawne. Uwzględniając, że w polskim systemie prawnym obowiązuje normatywny typ regulacji osób prawnych, co potwierdza art. 33 k.c., normy prawne muszą przynajmniej w ogólnym zarysie określić zasady funkcjonowania danej osoby prawnej. Jeżeli nawet w przypadku konkretnej osoby prawnej ustawodawca pozostawia jej założycielom pewien zakres swobody odnośnie do decydowania o jej strukturze i organizacji, to „szkielet” tej osoby, co do zasady, regulują normy prawne. Powołać się można tutaj właśnie na przykład spółki z o.o., w przypadku której wspólnicy mogą modyfikować zasady jej funkcjonowania w umowie spółki, ale modyfikacje te nie mogą dotyczyć spraw uregulowanych przez bezwzględnie wiążące normy prawne, jak również nie mogą być sprzeczne z istotą spółki z o.o., jako określonego typu spółki handlowej.

Osobą prawną, zgodnie z art. 33 k.c., jest taka jednostka organizacyjna, której przepisy szczególne przyznały osobowość prawną.

Zdaniem autorki: „(...) reprezentacja – rozumiana jako konstrukcja prawna umożliwiająca wiązanie skutków cudzych działań prawnych z podmiotem sfery praw – jest tą samą co do istoty konstrukcją zarówno wtedy, gdy odnosi się do działania przedstawiciela ustawowego, pełnomocnika, jak i organu osoby prawnej”. Por. także E. Płonka, *Umocowanie zarządu spółki kapitałowej do jej reprezentacji*, Nowe Prawo 1990, nr 4-6, s. 3 i n. W zakresie interpretacji pojęcia „reprezentacja” por. także L. Moskwa, *Stosunek zewnętrzny spółki komandytowej w świetle przepisów kodeksu handlowego i kodeksu spółek handlowych (Studium materialnoprawne)*, Poznań 2000, s. 19 oraz powołaną tam literaturę. Uwagi wymagają argumenty wskazywane przez J.P. Naworskiego (*Reprezentacja spółki kapitałowej z udziałem pełnomocników – w tym będących członkami zarządu*, Glosa 2007, nr 5, s. 5 i n.), dotyczące ograniczenia pojęcia „reprezentacja” wyłącznie do działania zarządu jako organu spółki.

² Por. Z. Radwański, *Prawo cywilne – część ogólna*, Warszawa 1996, s. 121 i n.

Niniejsza **darmowa publikacja** zawiera jedynie fragment pełnej wersji całej publikacji.

Aby przeczytać ten tytuł w pełnej wersji [kliknij tutaj](#).

Niniejsza publikacja może być kopiowana, oraz dowolnie rozprowadzana tylko i wyłącznie w formie dostarczonej przez NetPress Digital Sp. z o.o., operatora [sklepu na którym można nabyć niniejszy tytuł w pełnej wersji](#). Zabronione są jakiegokolwiek zmiany w zawartości publikacji bez pisemnej zgody NetPress oraz wydawcy niniejszej publikacji. Zabrania się jej od-sprzedaży, zgodnie z [regulaminem serwisu](#).

Pełna wersja niniejszej publikacji jest do nabycia w sklepie internetowym [Salon Cyfrowych Publikacji ePartnerzy.com](#).